

Sverige behöver en blockkedjestrategi

Svenska Dagbladet den 17 januari 2022

Sverige lyfts ofta fram som en världs-ledande nation som gett upphov till flertalet så kallade enhörningar som Spotify och Klarna. Ett dynamiskt näringsliv är centralt för att säkra företagens konkurrens-kraft i framtiden. Detta gör att vi kan ha höga löner, god avkastning på kapital, och således en stabil skattebas som möjliggör utvecklandet av välfärds-staten och en uthållig kamp mot allvarliga samhälls-problem som en åldrande befolkning, gäng-kriminalitet och klimat-krisen. Men för att Sverige även i framtiden skall vara en världsledande nation, får vi inte stå passiva inför den fundamentala förändringen av internet som nu pågår där block-kedje-teknologin är central.

Utvecklingen av internet så här långt kan ses som en tvåstegs-raket. Den första versionen handlade om att användare läste information som laddats upp. Den andra versionen involverade användaren som nu även skapade information. Genom sociala medier blev vi alla kreatörer, journalister, och innehålls-skapare.

Blockkedjeteknologin möjliggör nästa version där vi nu också kan äga information som en digital tillgång. Ägande-rättigheter har skapats där inga tidigare fanns. Dessa digitala tillgångar kan ha ett marknads-värde och kan programmeras att automatiskt byta händer när specifika villkor uppfylls och utan krav på tillit till, eller användandet av, några företag som mellanhänder.

Genom att blockkedje-teknologin möjliggör äganderätt över digitala tillgångar är det en generell teknologi likt elektriciteten, datorn och internet och påverkar således hela ekonomier. Utvecklingen har gått snabbt. Blockkedjor som stöder olika typer av digitala tillgångar likt Ethereum har redan revolutionerat företagens sätt att finansiera sin verksamhet, artisters sätt att få ersättning för sina verk, och gett upphov till nya sätt att organisera och styra ekonomiska verksamheter där handel sker i beslutande-rättigheter över hur organisationens resurser skall användas.

Det är nu guldrushen pågår. Likt kampen på 1990-talet kring första versionen av internet där webb-läsarna Netscape och Microsoft Explorer var centrala, och kapp-löpningen till att dominera den andra versionen på 2000-talet mellan sociala medier som Facebook och Twitter, är det nu det gäller. Makthavarna på framtidens internet håller på att skapas och det är nu svenska företags och medborgares roll på framtidens internet avgörs. Men bortsett från Riksbankens utmärkta satsning på en e-krona är det tyst bland politikerna kring denna nya teknologi. Och debatten i media har främst fokuserat på riskerna med krypto-valutor som block-kedje-teknologin möjliggör utan att lyfta möjligheterna. För att inte Sverige skall bli akter-seglat av andra länder i den nya teknologin finns det skäl att agera.

- För det första bör vi utreda möjligheterna att uppmuntra och stödja svenska företag och entreprenöriella medborgare att använda och experimentera med block-kedje-teknologi. Likt hem-pc-reformen 1997 som gav många svenskar tillgång till en dator hemma behöver vi en aktiv politik. Unga entreprenöriella svenskar behöver bli bekväma med och inspirerade av att

äga och hantera digitala tillgångar på samma sätt som de på 1990-talet behövde bli bekväma med och inspirerade av hemdatorer. Vi behöver veta vilka vägar och strategier som andra länder tar till för att positionera sig väl och vilka alternativ vi har för att kunna agera aktivt. Sverige behöver en heltäckande block-kedje-strategi.

- För det andra finns det skäl att se över skatte-reglerna när det gäller digitala tillgångar. I dagens läge beskattas digitala tillgångar likt aktie-innehav utanför ett ISK-konto. Varje transaktion på en block-kejda skapar en skatte-konsekvens. Men på framtidens internet skapas värde genom att digitala tillgångar byter händer. Att beskatta varje transaktion, vilket görs i dag, avskräcker svenskar från att experimentera med block-kedje-teknologi då allt skall deklarerars. Det är precis motsatsen till vad vi bör göra. Utöver att vi skapar barriärer för att använda denna nya teknologi riskerar vi även att skapa en kultur med skatte-smitning då lockelsen för teknik-intresserade medborgare att bara låta bli att deklarerera är stor. Då stora förmögenheter lätt kan skapas med hjälp av digitala tillgångar, ofta relativt slump-mässigt, är det motiverat att dessa kapital-vinster beskattas. Men praktiska lösningar som uppmuntrar transaktioner krävs. Ett "ISK för digitala tillgångar" skulle kunna utredas, där transaktioner på föransmällda digitala plånboks-konton inte medför skatte-konsekvenser medan värde-ökningen i helhet på dessa konton beskattas.
- För det tredje bör vi inte vara blinda för riskerna. Klimat-påverkan av verifierings-tekniken "proof of work" är över-väldigande och debattörer har föreslagit att denna metod bör regleras inom EU och globalt. Det är också viktigt att skydda småsparare och bekämpa kriminella som använder sig av denna nya teknologi. Mycket spekulation som har liknats vid ett oreglerat kasino pågår, konsument-skyddet är närmast obefintligt, riskerna att förlora hela sitt kapital är över-hängande. En utredning kring möjligheterna med block-kedje-teknologin för Sverige bör därför även innehålla konkreta förslag för att hantera riskerna och förebygga finansiell spekulation utan samhälls-värde (ett välbalanserat förslag till reglering behandlas för närvarande på EU-nivå).

Passiva politiker och makthavare gör ingen skada, men passivitet riskerar att vi inte tar tillvara möjligheterna som denna nya teknologi skapar. Staden Detroit i USA sågs länge som ett oövervinneligt centrum för biltillverkning, men man missade att ställa om och staden förföll när alla entreprenörer försvann till andra orter. Även om Sveriges techsektor just nu är stark måste vi fortsätta arbeta för att ligga på teknik-fronten i alla dimensioner så att andra länder inte springer om oss.

Joacim Tåg